

Innspill til høring: Meld. St. 14 (2019-2020) Kompetansereformen - Lære hele livet

NITO er Norges største organisasjon for ingeniører og teknologer med bachelor, master og høyere grad. Vi har over 91.000 medlemmer fordelt på alle næringer og sektorer, og er landsdekkende med regionale avdelinger.

Behovet for å tenke langsiktig om hvordan framtidens kompetansebehov skal dekkes og organiseres er betydelig. NITO hadde derfor forventet en sterkere satsing på fornying og mer ressurser til reformen. I forbindelse med pressekonferansen understreket statsministeren behovet for partssamarbeidet i reformen. NITO mener at trepartssamarbeidet fortsatt er underbenyttet som verktøy for å kanalisere kompetansebehov og gi tilbakemeldinger på hva som fungerer/ ikke fungerer.

NITO mener kompetanseutvikling må gjøres til en opparbeidet rettighet forankret i lov og avtaleverk. Det må inngås en arbeidslivets kompetanseavtale, som sikres gjennom den sosiale dialogen mellom partene på arbeidsplassen, og i trepartssamarbeidet mellom myndighetene og partene i arbeidslivet. Avtalen må gjelde hele arbeidslivet, og den må gjøres tilgjengelig for alle typer arbeidskraft. Avtalen må sikre den enkelte rett til faglig utvikling, med tanke på å kunne løse arbeidslivets nåværende og fremtidige kompetansebehov. Dette er spesielt viktig med tanke på at vi aldri blir ferdig utlært.

Stortingsmeldingen avklarer ikke det viktige spørsmålet om hvordan etter- og videreutdanning (EVU) skal finansieres. Det er arbeidsgiver som har hovedansvaret for finansiering av de ansattes EVU. Staten må bidra med insentiver for å øke innsatsen.

Kompetansereformen er overordnet viktig. Kompetanse og livslang læring må løftes opp på den politiske agendaen over tid for å ivareta nasjonale faglige behov, tydeliggjøre prioriteringer og sikre målrettethet. NITO etterlyser derfor en langtidsplan for kompetanse, med årlige bevilgninger over statsbudsjettet. En slik langtidsplan må sees i nær sammenheng med andre langtidsplaner, som for eksempel langtidsplanen for forskning og høyere utdanning.

Kommentarer til noen av forslagene

Tiltak for å stimulere til mer etterspørsel etter kompetanseutvikling

Lånekassen

NITO er positiv til de endringene som er gjennomført i lånekassens regler, der det blant annet er utvidet mulighet for utdanningsstøtte for voksne. Det å åpne for muligheter til å få bistand fra Lånekassen til videreutdanning, kan være relevant for de som velger å ta en utdanning utover arbeidsgivers behov, og dermed aksepterer å ta permisjon eller gå ned i inntekt for å kunne fullføre. Det er imidlertid en fare for at tiltak som arbeidsgiver ellers ville ha gjennomført og finansiert, på denne måten overføres til arbeidstakers risiko og økonomiske belastning.

Kompetanseprogram

Det er bra et regjeringen har etablert et kompetanseprogram som skal bidra til å raskt lukke noe av kompetansegapet i arbeidslivet. Flere av tiltakene i de tre programområdene vil komme arbeidstakere og bedrifter, som er i en omstilling, til gode. Mange utdanningsinstitusjoner er i gang med å utvikle fleksible utdanningstilbud i samarbeid med arbeidslivets parter og flere bransjeprogram er igangsatt. I forbindelse med koronapandemien er det bevilget ytterligere midler til tiltakene i kompetanseprogrammet, for å gi kompetansetilbud til permitterte. Disse tiltakene bærer preg av å være kortvarige tilbud til hensikt å dekke et akutt behov.

Insentivordninger for livslang læring.

Det er positivt at regjeringen vil prøve ut flere insentivordninger for livslang læring for å fremskaffe kunnskap om hvordan slike ordninger virker før de eventuelt innføres i større skala. NITO imøteser flere målrettede insentiver overfor arbeidsgivere og arbeidstakere framover.

Kompetansefunn

Det er beklagelig at regjeringen ikke ønsker å utrede videre en skatteinsentivordning for utgifter til kompetanseutvikling etter modell av Skattefunn.

NITO oppfordrer Stortinget om å be regjeringen utrede en ordning med kompetansefunn avgrenset til ekstern formell og ikke-formell utdanning og begrenset til små og mellomstore bedrifter (SMB). En slik ordning inkluderer både formell videreutdanning og ikke-formell utdanning, noe som erfaringsvis treffer arbeidstakernes og bedriftenes behov. Terskelen for SMB bedrifter for å investere i kompetanseheving er høy, og en begrenset ordning vil kunne senke denne terskelen.

Virkemidler i offentlig sektor

NITO anbefaler at det blir utredet hvilke virkemidler som kan sikre at etter- og videreutdanning i større grad blir benyttet planmessig, og at det er tilstrekkelig økonomiske midler tilgjengelig for å tilrettelegge og gjennomføre nødvendig etter- og videreutdanning som kan bidra til en mer effektiv og innovativ offentlig sektor.

Tiltak for å åpne utdanningssystemet for livslang læring

Finansieringssystemet for universiteter og høyskoler

NITO støtter regjeringens ønske om å gjennomgå og tydeliggjøre regelverket om egenbetaling, og spesielt vurdere behov for endringer i dagens unntaksbestemmelser for utdanninger som er særlig tilpasset personer i arbeid.

Videre er vi positive til at Kunnskapsdepartementet vil vurdere behovet for justeringer i finansieringssystemet for universiteter og høyskoler etter en helhetlig gjennomgang av styringssystemet. NITO har anbefalt en helhetlig gjennomgang av finansieringssystemet for UH-sektoren. Dette for å styrke de kostnadskrevene utdanningene samt gi bedre rom for relevans, innovasjon, utadrettet virksomhet, og livslang læring.

Videreutvikling av tilskuddsordningen for studieforbund

Regjeringen sier i stortingsmeldingen at den ønsker å styrke det frivillige, åpne og ubyråkratiske opplæringstilbudet i frivillig sektor, i regi av blant andre studieforbundene. NITO mener at studieforbundene gir et viktig bidrag til læring hele livet. Regjeringen ønsker bedre effektivitet og måloppnåelse i studieforbundene enn i dag, og har varslet endringer i tilskuddsordningen for studieforbund: Regjeringen foreslår å dele forvaltningsansvaret for tilskuddsordningen til

studieforbund mellom Kunnskapsdepartementet og Kulturdepartementet. Dette er noe NITO har støttet, samtidig som vi etterlyser større ambisjoner og en tydeligere rolle for studieforbundene i kompetansereformen. Studieforbundene er i dag et ubenyttet verktøy for kompetanseheving nasjonalt. Det er store muligheter for å bruke studieforbundene mer målrettet for å sikre befolkningen kompetanse uavhengig av hvor du bor og som digitalt tilbud. De har relevant og verdifull erfaring som bør benyttes i mye større grad enn hva som er faktum i dag.

Tiltak for bedre kobling mellom tilbud om og etterspørsel etter kompetanseutvikling

Ordringen med bransjeprogram er et eksempel på vellykket tre-partsamarbeid. NITO støtter forslaget om å styrke disse programmene og ber om at det utlyses nye bransjeprogram som inkluderer flere utdanningsgrupper. Det ble gitt bevilgninger til seks nye bransjeprogram i 2020. Det er behov for flere. Olje- og Gassbransjen står over for store utfordringer og flere vil bli arbeidsledige framover. Et bransjeprogram innen denne bransjen og tilknyttede bransjer må på plass raskt.

Fylkeskommunenes rolle styrkes

Det er positivt at regjeringen vil styrke fylkeskommunenes kompetansepolitiske ansvar.

NITO har anbefalt å opprette **regionale kompetansefond** som forvaltes av fylkeskommunene i samarbeid med arbeidslivets parter og utdanninginstitusjonene.

Regionale kompetansefond kan knyttes opp mot ordningen med kompetansepiloter i fylkene. NITO har gitt innspill til Kunnskapsdepartementet i forbindelse med statsbudsjett 2021 om innretningen av slike fond:

- Det nedsettes en styringsgruppe, med representasjon fra arbeidslivets parter og utdanningsinstitusjoner i regionen
- Styringsgruppen kartlegger regionens nåværende og framtidige kompetansebehov
- Med bakgrunn i kartleggingen, utvikles utdanningsprogrammer i samarbeid med universiteter og høyskoler og andre tilbydere av utdanning

Muligheten til å kombinere dagpenger og ta studiepoeng som er en del av grad

Mange permitterte og arbeidsledige har behov for å utvikle sin kompetanse for å komme seg tilbake i arbeid eller når de kommer tilbake i sin tidligere stilling. NITO mener at tiden som dagpengemottaker bør brukes til å utvikle landets viktigste ressurs. NITO ser derfor positivt på at regjeringen nå har åpnet for dette. Det er likevel behov for å utvide perioden for denne muligheten, ellers blir den ikke reell.

Regjeringen har åpnet for at man kan ta studiepoeng mens man mottar dagpenger fram til 1. september. Med en så kort varighet frykter NITO at svært få om noen dagpengemottakere vil kunne benytte seg av muligheten det har blitt åpnet for. Prinsipielt mener NITO at det generelt bør åpnes for å ta studiepoeng som kan være del av en grad, med visse betingelser knyttet til å benytte seg av muligheten jf. Markussen-utvalgets utredning.

Kontaktinfo:

Trond Markussen   tlf: 91359383   trond.markussen@nito.
Knut Aarbakke   tlf: 90069484   knut.aarbakke@nito.no
Marianne Bevum   tlf: 95085778   marianne.bevum@nito.no